

Dosarul nr. 2ra-1693/19

Prima instanță: Judecătoria Ungheni sediul central (jud. L. Dașchevici)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Minciuna, V. Sîrbu, V. Mihaila)

DECIZIE

16 octombrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Oleg Sternioală
Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Victor Burduh
Ala Cobăneanu

examinând recursul declarat de avocatul Lazăr Andrieș

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Alei Boțan împotriva lui Lazăr Andrieș cu privire la constatarea rezilierii contractului, încasarea sumei, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată

împotriva deciziei din 27 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de Lazăr Andrieș, casată parțial hotărârea din 18 septembrie 2018 a Judecătoriei Ungheni sediul central și în partea casată emisă o nouă hotărâre

constată:

La 18 aprilie 2016 Ala Boțan a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Lazăr Andrieș cu privire la constatarea rezilierii contractului, încasarea sumei, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că conform contractului de asistență juridică din 23 martie 2015, avocatul Irina Godoroja urma să acorde asistență juridică calificată fiicei sale Marina Covali, în litigiul pe care îl avea cu fostul soț pentru obținerea acordului de deplasare cu copilul minor, XXXXX, peste hotarele Republicii Moldova.

Însă contrar voinței sale, avocatul Irina Godoroja a semnat și a depus în Judecătoria Orhei o acțiune împotriva lui Grigorii Covali cu privire la decăderea din drepturile părintești.

Ulterior, la indicația categorică a avocatului Irina Godoroja a fost obligată să încheie un contract de asistență juridică cu pârâtul Lazăr Andrieș.

Astfel, la 30 ianuarie 2016, fără a negocia și explica consecințele, a semnat cu Lazăr Andrieș un contract de asistență juridică nr. 1/2016.

A menționat că a achitat pentru o hotărâre în favoarea sa o sumă de 6 000 de euro, care a fost achitată personal de ea, pentru care fapt a fost eliberat bonul de plată seria EO nr. 633972.

Necâtânt la contractul încheiat, în perioada 30 ianuarie 2016 – 21 martie 2016 pârâtul nu a prestat serviciile juridice respective și se eschiva de la consultarea Marinei Covali, mai mult fiind imposibil de a-l găsi la birou sau la telefon. La fel, pârâtul nu a fost prezent la ședința de judecată ce a avut loc la data de 21 martie 2016.

Astfel, prin acțiunile nominalizate pârâtul a admis o neexecutare esențială a obligațiilor care îi revineau și rezultau din contractul de asistență juridică nr. 1/2016 din 30 ianuarie 2016.

Ca urmare, în temeiul prevederilor art. 735, 737, 738 alin. (1), 748 alin. (2), 975 lit. e), 978 alin. (2) Cod civil, a expediat la adresa indicată în contractul de asistență juridică o declarație privind rezilierea contractului și restituirea în termen de 14 zile a banilor primiți la 30 ianuarie 2016 pentru acordarea asistenței juridice, însă scrisoarea a fost restituită pe motiv că pârâtul nu are sediu la adresa indicată.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 5-7, 83, 85, 90, 94, 123, 166, 167, 174-178 CPC, art. 8, 11, 14, 733, 739, 735, 1398, 1422, 1423, 748 alin. (2), 975 lit. e), 978 alin. (2) Cod civil, art. 20, 21, 32 din Legea privind protecția consumatorilor.

A solicitat constatarea rezilierii contractului de asistență juridică nr. 1/2016 din 30 ianuarie 2016, încasarea de la Lazăr Andrieș în beneficiul său a sumei de 6000 de euro, prejudiciului moral în mărime de 10 000 de lei și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 18 septembrie 2018 a Judecătoriei Ungheni sediul central, a fost admisă parțial acțiunea, fiind constatată rezilierea contractului de asistență juridică nr. 1/2016 din 30 ianuarie 2016 încheiat între Ala Boțan și avocatul Lazăr Andrieș, avocat al Cabinetului avocatului „Lazăr Andrieș”.

A fost încasată de la Lazăr Andrieș în beneficiul Alei Boțan suma de 6 000 de euro sau echivalentul bănesc în lei la ziua executării hotărârii conform ratei de schimb a BNM.

A fost încasată de la Lazăr Andrieș în beneficiul Alei Boțan suma de 2000 de lei cu titlu de prejudiciu moral.

Au fost încasate de la Lazăr Andrieș în beneficiul Alei Boțan cheltuielile de judecată ce constituie din taxa de stat achitată la depunerea cererii de chemare în judecată în sumă de 4008, 60 de lei.

În rest acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia din 27 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Lazăr Andrieș, casată parțial hotărârea din 18 septembrie 2018 a Judecătoriei Ungheni sediul central, și anume în partea reparării prejudiciului moral

și în această parte emisă o nouă hotărâre, prin care pretenția a fost respinsă. În rest hotărârea primei instanțe a fost menținută.

La 12 iulie 2019, Lazăr Andrieș a declarat recurs împotriva deciziei din 27 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii și încasarea cheltuielilor de judecată suportate la examinarea prezentei acțiuni.

În motivarea recursului a indicat că analiza conținutului hotărârilor contestate în raport cu circumstanțele cauzei și probele administrate la dosar, denotă caracterul neîntemeiat și ilegal al soluției adoptate.

Astfel, a menționat că prezenta cererea de chemare în judecată a fost semnată de Ala Boțan, iar copiile actelor anexate cum ar fi copia contractului de asistență juridică și copia bonului de plată EO nr. 633972 din 30 ianuarie 2016 au fost certificate de avocatul Serghei Mocanu, reprezentantul intimitei.

A relatat că nu este de acord cu cererea de chemare în judecată, susținând că într-adevăr la data de 30 ianuarie 2016 la oficiu s-a prezentat intimata cu rugămintea de a acorda asistență juridică fiicei sale Marina Covali pe un dosar civil privind decăderea din drepturile părintești, care era pe rol la Judecătoria Orhei, iar ședința era fixată pentru data de 29 februarie 2016, ora 11.00, din spusele intimitei.

La încheierea contractului de asistență juridică au stabilit onorariul de 6000 lei, din motiv că pentru participare în ședință urma să se deplaseze din mun. Chișinău în or. Orhei.

La ziua încheierii contractului, Ala Boțan nu avea împuterniciri rezultate dintr-o procură, eliberate de fiica sa Marina Covali, pentru a încheia contractul de asistență juridică cu un avocat și nici dreptul de a semna mandatul din numele fiicei sale. Astfel, a convenit că acesta va achita un avans din onorariu în mărime de 1000 lei, iar el va elibera un mandat, care va fi restituit după ce va fi semnat de Marina Covali, pentru a-l prezenta în instanța de judecată. Tot atunci urma să fie achitat și restul onorariului de 5000 lei.

În ziua semnării contractului de asistență juridică, a eliberat un bon de plată completat parțial, în care nu a fost indicată suma avansului achitat și urma să fie completat la achitarea onorariului integral.

Deoarece Ala Boțan nu i-a restituit mandatul semnat de Marina Covali, dânsul nu putea să se prezinte în ședința de judecată, la fel intimata nu s-a prezentat nici pentru achitarea onorariului, nici pentru a depune cerere de reziliere a contractului de asistență juridică.

A mai menționat că, în ședința de judecată de către intimată a fost prezentat un exemplar al bonului de plată EO nr. 633972 din 30 ianuarie 2016 și a contractului, în copie, pe care le consideră falsificate.

Astfel, inscripția „1000 €” și „5000 €” nu este efectuată de el, iar la solicitarea de a prezenta instanței originalul acestui bon de plată și a contractului, a fost ignorat atât de instanța de fond, cât și de instanța de apel.

Mai mult ca atât, în acest bon de plată, nu este clar ce fel de valută este indicată, iar în rubrica „total încasat”, unde indicarea sumei în litere este obligatoriu, nu este completat.

În acest context este necesar de menționat că bonul de plată și contractul de asistență juridică sunt înscrisurile de bază pe care se întemeiază soluția pronunțată de instanțele inferioare privind încasarea sumei de 6000 euro, însă instanțele au respins solicitarea de a examina originalele acestor acte.

A considerat această atitudine a instanțelor de judecată contrară legii, având în vedere că a prezentat originalele acestor documente, care nu coincid cu copiile anexate la cererea de chemare în judecată depusă de Ala Boțan, însă nici instanța de fond, nici instanța de apel nu s-a expus asupra acestui fapt.

Totodată, instanțele au ignorat faptul că copiile actelor anexate la materialele dosarului sunt certificate de un avocat care la acel moment nu era inclus în lista cu dreptul de a exercita profesia de avocat.

A precizat că instanțele de judecată în mod neclar a ajuns la concluzia de a încasa suma de 6000 de euro, nestabilind cu certitudine care sumă a fost achitată de către intimată.

Prin urmare, urmau fi dovedite circumstanțele invocate în cererea de chemare în judecată în modul stabilit de prevederile art. 118 CPC.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea deciziei instanței de apel și remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

După cum rezultă din materialele cauzei, Ala Boțan înaintând acțiunea împotriva lui Lazăr Andrieș, a solicitat constatarea rezilierii contractului de asistență juridică nr. 1/2016 din 30 ianuarie 2016, încasarea de la Lazăr Andrieș în beneficiul său a sumei de 6000 de euro, prejudiciului moral în mărime de 10 000 de lei și compensarea cheltuielilor de judecată

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță prin hotărârea din 18 septembrie 2018 a Judecătoriei Ungheni sediul central, a admis parțial acțiunea, constatând rezilierea contractului de asistență juridică nr. 1/2016 din 30 ianuarie 2016 încheiat între Ala Boțan și avocatul Lazăr Andrieș, avocat al Cabinetului avocatului „Lazăr Andrieș”.

A fost încasată de la Lazăr Andrieș în beneficiul Alei Boțan suma de 6 000 de euro sau echivalentul bănesc în lei la ziua executării hotărârii conform ratei de schimb a BNM.

A fost încasată de la Lazăr Andrieș în beneficiul Alei Boțan suma de 2000 de lei cu titlu de prejudiciu moral.

Au fost încasate de la Lazăr Andrieș în beneficiul Alei Boțan cheltuielile de judecată ce constituie din taxa de stat achitată la depunerea cererii de chemare în judecată în sumă de 4008, 60 de lei.

În rest acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Judecând apelul declarat de către Lazăr Andrieș, instanța de apel a casat parțial hotărârea din 18 septembrie 2018 a Judecătoriei Ungheni sediul central, și anume în partea reparării prejudiciului moral și în această parte a emis o nouă hotărâre, prin care pretenția a fost respinsă. În rest hotărârea primei instanțe a fost menținută.

Instanțele de judecată ierarhic inferioare, au stabilit că Ala Boțan a achitat avocatului Lazăr Andrieș în total suma de 6 000 de euro în baza contractului de asistență juridică nr. 1/2016 din 30 ianuarie 2016, fapt probat prin bonul de plată seria EO nr. 633972 din 30 ianuarie 2016. Au constatat că avocatul Lazăr Andrieș nu a demonstrat prestarea cărorva servicii juridice în baza contractului de asistență juridică încheiat și nu a justificat care acțiuni a întreprins pentru suma încasată ca onorariu.

Totodată, instanța de apel, casând parțial hotărârea primei instanțe, și anume în partea reparării prejudiciului moral, a ajuns la concluzia că pentru daunele morale solicitate, Ala Boțan nu a adus un probatoriu care să evidențieze impactul pe care acțiunile lui Lazăr Andrieș le-au avut asupra sa, suferința sau alte asemenea aspecte care să permită stabilirea existenței și cuantificarea unei atare prejudiciu, care, în lipsa unor minime elemente dovedite, nu poate fi considerat produs.

Verificând legalitatea deciziei contestate în raport cu prevederile aplicabile la caz și criticile aduse în recurs, instanța de recurs constată că soluția a fost dată de către instanța de apel fără elucidarea pe deplin a circumstanțelor cauzei și fără determinarea exactă a naturii juridice a litigiului, criteriu, care presupune prin sine lămurirea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele invocate.

În conformitate cu art. 130 alin. (1) și (2) CPC, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege și nici un fel de probe nu au pentru instanță judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor.

Iar potrivit art. 373 alin. (1) și (2) CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță; instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în norma enunțată, instanța de recurs reține că contrar acestor prevederi, instanța de apel judecând apelul a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor cauzei, precum și materialului anexat la dosar, fără a examina sub toate aspectele legalitatea și temeinicia hotărârii supuse apelului, în raport cu regulile și legislația în vigoare.

Astfel, instanța de recurs reține că instanța de apel la examinarea cauzei nu a ținut cont de prevederile art. 138 CPC care indică expres că înscrisul în instanța de judecată se depune în original sau în copie autenticată în modul stabilit de lege, indicându-se locul de aflare a originalului. Înscrisul se depune în original când, conform legii sau unui alt act normativ, circumstanțele pricinii trebuie confirmate numai cu documente în original sau când copiile de pe documentul prezentat au cuprinsuri contradictorii, precum și în alte cazuri când instanța consideră necesară prezentarea originalului.

De altfel, contrar normei citate, din materialul probator al cauzei rezultă că înscrisurile care au fost puse la baza emiterii hotărârii primei instanțe și deciziei instanței de apel, și anume contractul de asistență juridică nr. 1/2016 din 30 ianuarie 2016 și bonul de plată seria EO nr. 633972 din 30 ianuarie 2016, care în cauză constituie drept probe de bază, sunt anexate la actele cauzei în xerocopii fiind certificate de către avocatul Sergiu Mocanu și conțin date contradictorii față de copiile acelorași înscrisuri prezentate de Lazăr Andrieș (f. d. 8-9, 10, 123-124, 125 vol I).

Însăși originalele înscrisurilor menționate lipsesc la materialele dosarului, nefiind date care ar confirma că acestea ar fi fost prezentate instanțelor ierarhic inferioare spre examinare.

Or, reieșind din specificul pretențiilor înaintate de către Ala Boțan, instanța de recurs consideră că la judecarea cauzei era necesară în mod obligator verificarea datelor din contractul de asistență juridică nr. 1/2016 din 30 ianuarie 2016 și bonul de plată seria EO nr. 633972 din 30 ianuarie 2016, anume prin vizualizarea originalelor acestor acte, având în vedere că copiile înscrisurilor prezentate de către Ala Boțan în susținerea pretențiilor sale cu privire la încasarea sumei de 6000 de euro, relevă sumele de 1000 și 5000 euro, pe când în copia contractului de asistență juridică prezentat de către Lazăr Andrieș, se face referire la sume de 1000/5000 de lei, iar în copia bonului de plată la rubrica „total de plată, lei” nu este indicată nicio sumă.

În atare situație, având ca bază dispozițiile art. 118 alin. (5) CPC, care acordă instanței judecătorești (judecătorului) dreptul de a propune părților și altor participanți la proces, după caz, să prezinte probe suplimentare și să dovedească faptele ce constituie obiectul probațiunii pentru a se convinge de veridicitatea lor, instanța, întru stabilirea unor fapte, urma să propună părților prezentarea înscrisurilor necesare în original.

Astfel, instanța de recurs remarcă că potrivit Instrucțiunii ce vizează completarea formularului „bonul de plată”, aprobat prin ordinul Ministerului Finanțelor nr. 45 din 17 aprilie 2000, bonul de plată se întocmește în două exemplare de către agentul economic, care a încasat banii pentru mărfurile vândute, lucrările și serviciile prestate. Primul exemplar se eliberează persoanei beneficiare care a depus banii, iar copia rămâne la agentul economic care a încasat banii.

Raportat la aceste reglementări, se va reține că instanța urma să propună intimetei Ala Boțan prezentarea originalului bonului de plată în baza căroră își întemeiază pretențiile de încasare a sumei de 6000 de euro, ca unica probă ce atestă

veridicitatea încasării sumei pretinse de către avocatul Lazăr Andrieș pentru acordarea serviciilor în temeiul contractului nr. 1/2016 din 30 ianuarie 2016.

Prin urmare, se va menționa că, pe lângă faptul că adoptând decizia contestată, instanța de apel a făcut referire la actele sus enunțate fără a examina originalele sau copiile autentificate, necesitatea examinării acestora în formă autentică este și pentru a da apreciere clară și exhaustivă argumentelor invocate de către Ala Boțan.

Totodată, în lipsa originalelor înscrisurilor menționate, nu se poate realiza procedura verificării prin expertiză grafică, probă la care, după cum rezultă din procesul-verbal al ședinței de judecată în cadrul primei instanțe din 15 martie 2018, Lazăr Andrieș este de accord (f. d. 155 vol. I).

Important este să se facă o astfel de probă, în condițiile în care Lazăr Andrieș invocă altă stare de fapt decât cea care rezultă din copiile înscrisurilor prezentate de către Ala Boțan.

La fel, este neclară susținerea instanței de apel că instanța a propus părților efectuarea expertizei înscrisurilor, în condițiile în care la materialele dosarului nu sunt prezente originalele acestor înscrisuri, acest fapt rezultând și din răspunsul nr. 4-35/7-1187 din 22 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău la demersul Inspectoratului de Poliție Ungheni, prin care a fost menționat că originalele contractului de asistență juridică nr. 1/2016 din 30 ianuarie 2016 și bonului de plată seria EO nr. 633972 din 30 ianuarie 2016 la materialale cauzei lipsesc.

Așadar, în condițiile în care instanța de apel, a admis în calitate de înscrisuri având forță probantă, acte care nu confirmă cu certitudine temeinicia pretențiilor din acțiune, acestea fiind apreciate ca relevante și pertinente la determinarea soluției finale de admitere parțială a acțiunii Alei Boțan, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide asupra săvârșirii de către instanța de apel a unor încălcări grave de procedură.

În pofida obligațiilor ce le revin în virtutea legii procedurale în vigoare de a administra un suport probatoriu care satisface exigențele de formă prescrise de legislator, instanța de apel a apreciat ca fiind concludente înscrisuri care nu se încadrează în ansamblul probelor admisibile.

În consecință, cele descrise denotă că decizia instanței de apel este lipsită de certitudine și nu are putere de convingere, pe când o hotărârea judecătorească trebuie să aibă o poziție fermă. Iar, din considerentul că soluția instanței de apel nu conține o argumentare clară din care să rezulte procesul deliberării și adoptării soluției la care s-a ajuns, instanța de recurs este în imposibilitatea să exercite controlul judiciar asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea hotărârii atacate cu privire la oricare dintre motivele prevăzute de lege.

Față de cele ce preced, având în vedere că eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel urmează a fi casată cu remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și rejudecând cauza, să emită o hotărâre întemeiată și legală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de Lazăr Andrieș.

Se casează integral decizia din 27 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Alei Boțan împotriva lui Lazăr Andrieș cu privire la constatarea rezilierii contractului, încasarea sumei, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată, cu remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, de un alt complet de judecători.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală

Judecătorii

Svetlana Filincova

Galina Stratulat

Victor Burduh

Ala Cobăneanu